

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume 14 Issue 4 Year: 2017

A research on the facebook post of teacher candidates and the reasons of posting¹

Öğretmen adaylarının facebook paylaşımları ve paylaşım yapma nedenleri üzerine bir araştırma¹

Vesile Gül Başer Gülsoy²**Neşe Sevim Çırak³****Ayşe Ulutaş⁴****Osman Erol⁵****Onur Sevli⁶**

Abstract

The main purpose of this current study is determining Facebook usage and posts of teacher candidates and reasons of posting on Facebook. The study is conducted with 21 participants who study at different departments and classes in Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Education are participated in this current study. This study is conducted as case study which is a method of qualitative studies. Data was obtained with a semi structured questionnaire with is combined of 10 questions. In addition to the semi structured questions, participants were asked to if possible to control their posts on Facebook platform in last month. In detail, it was asked how they decided to share these posts on Facebook and what kind of things share on there. According to results, generally participants use Facebook for sharing

Özet

Bu çalışmanın amacı yaygın kullanılan sosyal ağlardan biri olan Facebook'un öğretmen adayları tarafından kullanım durumları, öğretmen adaylarının Facebook paylaşımları ve paylaşım yapma nedenlerini ortaya koymaktır. Çalışmaya 2016-2017 eğitim öğretim yılı güz döneminde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi farklı bölüm ve sınıflarında öğrenim gören ve Facebook'u aktif olarak kullanan 21 öğrenci katılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma verileri yarı yapılandırılmış 10 görüşme sorusu ile toplanmıştır. Hazırlanan soruların yanı sıra katılımcıların izinleri doğrultusunda, katılımcılarla birlikte mobil cihazlarından Facebook hesaplarındaki son bir aylık paylaşımları incelenmiş ve katılımcılara

¹ Bu çalışma 1. Uluslararası Eğitim Araştırmaları ve Öğretmen Eğitimi konferansında sözlü bildiri olarak sunulmuştur. (Uşak, 14-16 Eylül 2017).

² Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü. vbaser@mehmetakif.edu.tr

³ Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü. nsevim@mehmetakif.edu.tr

⁴ Arş. Gör., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü. ayseulutas@mehmetakif.edu.tr

⁵ Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü. oeol@mehmetakif.edu.tr

⁶ Yrd. Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü. onursevli@mehmetakif.edu.tr

information, funny videos, following family members and friends and communication with their friends. Participants state that they generally posting on Facebook in order to show their moods to friends tell themselves to others and give social messages. It is suggested that this study can be conducted again with different and more participants who study in different universities.

Keywords: Nomophobia; Facebook; smarthphone usage; social medya.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Facebook platformunda yapmış oldukları paylaşımları yapmaya nasıl karar verdikleri ve bu paylaşımları yapma amaçları ayrıntılı bir şekilde sorulmuştur. Katılımcıların Facebook'u genel olarak bilgi paylaşımı yapma, komik videolar paylaşma, aile ve arkadaşlarını takip etme ve iletişim kurma amacıyla kullandıkları görülmektedir. Katılımcılar Facebook'ta paylaşımı en çok içinde buldukları ruh hallerini arkadaşlarına bildirme, kendilerini başkalarına ifade etme ve sosyal mesaj verme amaçlarıyla yapmaktadır. Benzer çalışmaların farklı üniversite ve farklı bölümlerde öğrenim gören daha fazla sayıda katılımcı ile gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nomofobi; Facebook; akıllı telefon kullanımı; sosyal medya.

GİRİŞ

Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde teknolojik cihazlar insan hayatında önemli bir yere sahip olmaktadır. Bu teknolojiler, dünya genelinde iletişimin hızlı olmasının yanında üretilen yazılımlar ve uygulamalar sayesinde birçok işin mobil cihazlar aracılığıyla hızlı ve verimli bir şekilde yapılmasını olanaklı hale getirmektedir (Pavithra, Suvarna ve Mahadeva Murthy, 2015). Bu mobil teknolojilerden en çok kullanılanlardan biri cep telefonlarıdır (Kaplan-Akıllı ve Gezgin, 2016). Teknolojideki gelişmeler sayesinde cep telefonları sesli ve yazılı iletişim sağlama amacının yanında internete erişim, internet üzerinden alışveriş yapma, çevrim içi oyun oynama, sosyal ağ platformlarına bağlanma gibi özelliklerle donatılarak akıllı telefon formatında üretilmeye başlanmıştır (Gezgin, Şahin ve Yıldırım, 2017). Akıllı telefonların üretilmesiyle daha önceden birkaç cihaz kullanarak yaptığımız birçok işlem akıllı telefonlar sayesinde artık tek bir mobil cihaz ile kolay şekilde yapılabilir hale gelmiştir (Kaplan - Akıllı ve Gezgin, 2016).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK, 2016) Nisan 2016 tarihinde yapmış olduğu Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması'na göre Türkiye'deki hanelerin %96,9'unda cep telefonu veya akıllı telefon bulunmaktadır. Aynı zamanda bu çalışmada hanelerin %76,3'ünün internet erişimine sahip olduğu ve 16-74 yaş aralığındaki bireylerin internet kullanım oranının %61,2 olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Yaş gruplarına göre internet kullanım oranının en fazla 16-24 yaş aralığında olduğu, bunu ise sırasıyla 25-34 yaş, 35-44 yaş, 45-54 yaş ve 55-64 yaş aralığında olan bireylerin takip ettiği görülmektedir. Yapılan araştırmada, 2016 yılının ilk üç ayında internet erişimine sahip olan bireylerin en fazla sosyal ağlara erişim (%82,4) sağlamak amacıyla internet kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin sosyal medyada kişisel hesap oluşturma, mesaj gönderme, arkadaş ekleme, fotoğraf paylaşımı ve içerik paylaşımı yapma gibi aktiviteler yaptığı görülmektedir (TÜİK, 2016).

Sosyalleşme, sosyal ortamlara katılma ve başkaları tarafından takdir edilip sevilme ihtiyaçları içerisinde olan genç nüfus için akıllı mobil telefonlar teknolojik kültürün önemli bir parçası haline gelmiştir. Buna karşın, bu teknolojilerin uzun süreli kullanımı bireyler üzerinde bu teknolojilere yönelik bağımlılığa neden olabilmektedir. Akıllı telefona bağımlı olan bireylerin telefonlarının şarjının bitmesi, telefonlarından ayrı kalma ve telefonların internet bağlantısının olmaması durumlarında endişelendikleri ve bu bireylerin gece yatarken telefonlarını açık bırakma, uyumadan önce telefonda vakit geçirme, şarj aletini sürekli yanında bulundurma ve ihtiyacı dışında

telefonunu sık sık kontrol etme gibi davranışları örüntüleri gösterdikleri görülmektedir (Kaplan-Akıllı ve Gezgin, 2016). Bu durum nomofobi olarak adlandırılarak alan yazında yerini almıştır.

Yapılan araştırmalar nomofobinin dünya genelinde hızla arttığı ve sayısı gün geçtikçe artan bireylerin akıllı mobil cihazlarından ayrı kalmaktan ve bu cihazlara erişimi kaybetmekten korktuklarını ve bu cihaza karşı bağımlı hale geldiklerini göstermektedir (Pavithra vd., 2015). Pavithra, vd. (2015) yaptıkları çalışmada cep telefonu kullanımının öğrencilerde nomofobi davranışlarının ortaya çıkmasına neden olduğu ve telefona bağımlı bir şekilde yaşama davranışının genç bireyler arasında giderek yaygınlaştığı sonucuna ulaşmışlardır.

İstatistiki araştırmaların yer aldığı Statista (2017)'da dünya genelindeki en popüler sosyal ağlar hakkında bir rapor yayınlamıştır. Raporu göre, Eylül 2017 tarihi itibarıyla Facebook'un 2.061 milyar aktif kullanıcı hesabı ile dünya genelinde en çok kullanılan sosyal ağ olduğu belirlenmiştir. Facebook'tan sonra en çok aktif kullanıcıya sahip olan sosyal ağlardan bazıları sırasıyla şu şekildedir; Youtube (1,5 milyar kullanıcı), WhatsApp (1,3 milyar kullanıcı), Facebook Messenger (1,3 milyar kullanıcı), WeChat (963 milyon kullanıcı).

Kullanıcı sayısı gün geçtikçe hızla artmakta olan ve en çok kullanılan Facebook sosyal ağ platformunun neden kullanıldığı araştırmacılar tarafından ilgi duyulan konulardan biridir. İlgili alan yazın incelendiğinde bu konuda yapılmış çok sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir. Örnek olarak Sheldon (2008) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerin Facebook'u sırasıyla en fazla diğer insanlarla iletişim kurma, zaman geçirme, arkadaş edinme ve eğlenme gibi amaçlarla kullandığı sonucunu elde etmiştir. Benzer bir şekilde, Polat (2017) yapmış olduğu çalışmada bireylerin sosyal medya araçlarını en fazla kolay iletişim kurma amacıyla kullandıklarını belirlemiştir. Bununla birlikte, diğer bireyler tarafından beğenilme, onay görme, takdir edilme veya diğer bireylerin hayatlarını daha yakından takip etme gibi nedenlerin de bu araçları kullanmada önemli birer neden olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bir başka çalışmada Burke, Marlow ve Lento (2010) Facebook kullanıcılarının bu platformu kullanım amaçlarına yönelik sonuçlar elde etmiştir. Araştırmacılar, katılımcıların Facebook'u yalnızlıklarını azaltmak ve sosyal bir ortama ait olmak amacıyla kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Bireyler eğer arkadaşlarının hesaplarını kontrol eder, arkadaşlarının duvarında bilgiler paylaşır, arkadaşlarına mesaj atar, kendi hesaplarında durum güncellemesi veya fotoğraf paylaşımı yaparlarsa kendilerini bir sosyal ortama ait hissettiklerini ve yalnızlıklarının azaldığını belirtmişlerdir (Burke, Marlow ve Lento, 2010). Yine Nadkani ve Hofman (2011) yapmış oldukları çalışmada bireylerin Facebook kullanımlarının aidiyet duygusu ve kendini tanıtmak üzere iki temel sebebi olduğunu belirtmişlerdir. Ait olma duygusu, sosyal ortamlarda diğer bireyler tarafından kabul görme ve bir gruba üye olma olarak tanımlanabilmektedir. Kendini tanıtmak isteği ise, diğer bireylere kendini olduğundan farklı olarak ideale yakın bir şekilde tanıtmak süreci olarak ifade edilebilmektedir. Bu faktörlerden bazen her ikisinin bazen yalnızca birinin bireylerin Facebook paylaşım platformunu kullanım sebebi olduğu görülmektedir (Nadkani ve Hofman, 2011). Alhabash, Chiang ve Huang (2014) 3172 Facebook kullanıcısı ile yaptıkları çalışmada, bireylerin Facebook'u en fazla bilgi paylaşımı, duygularını ifade etme ve kendisi ile ilgili bir şeyler paylaşma amacıyla kullandıkları sonucunu elde etmişlerdir. 222 aktif Facebook kullanıcı ile yapılan bir diğer çalışmada bireylerin Facebook'u en fazla boş zamanlarını değerlendirme, sosyal çevre oluşturma ve sosyal medyada gezinti yapmak amacıyla kullandıkları belirtilmiştir (Giannakos, Chorianopoulos, Giotopoulos ve Vlamos, 2013).

Öğrencilerin Facebook kullanım amaçlarını incelemek için yapılan çalışmada Cheung, Chiu ve Lee (2011) öğrencilerin Facebook platformunu kullanım amaçlarını belirlemek amacıyla 182 aktif Facebook kullanıcısı ile bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada, öğrencilerin Facebook'u en fazla kendilerini topluma kabul ettirme, toplumda var olma amaçlı kullandıkları belirlenmiştir. Facebook'u kullanmanın diğer nedenlerinin ise bu platformun en çok kullanılan sosyal ağ olması ve bu platformda diğer kişilerle iletişim kurma imkânının diğer sosyal ağlardan daha fazla olması şeklinde olduğu görülmüştür (Cheung, Chiu ve Lee, 2011). Benzer şekilde Tosun (2012) üniversite öğrencilerinin Facebook kullanım amaçlarını belirlemek amacıyla 143 öğrenci ile bir çalışma

yapmıştır. Yapılan çalışmada öğrenciler uzun mesafe ilişkilerini yürütebilme ve uzaktaki biri ile kolayca iletişim kurabilme olanağına sahip olmayı Facebook kullanımında en önemli neden olarak ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Facebook platformu kullanımının diğer nedenleri ise en çok tercih edilenden başlayarak sırasıyla oyun oynama, eğlenme, fotoğraf paylaşma, sosyal etkinlikler düzenleme, diğer bireylerin hesaplarını inceleme ve yeni arkadaşlıklar, ilişkiler kurma şeklindedir.

İlgili alan yazın incelemesinde genellikle Facebook platformunun neden kullanıldığına yönelik araştırmalar olduğu görülmektedir. Bireylerin Facebook sosyal ağını kullanım sıklıkları, bu platformda yapmış oldukları paylaşım türleri ve paylaşım yapma nedenlerinin de Facebook kullanımında önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, ilk oluşturulan ve yaygın kullanılan olan sosyal paylaşım ağı Facebook'un üniversite öğrencileri tarafından kullanım durumunu ve amaçlarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaca ulaşabilmek için, aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının Facebook kullanım durumları nedir?
- Öğretmen adaylarının Facebook'ta kısıtlama yapma nedenleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının Facebook hesaplarını kullanım sürekliliği nasıldır?
- Öğretmen adayları için Facebook ne ifade etmektedir?
- Öğretmen adaylarının Facebook kullanım nedenleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının Facebook'ta arkadaş ekleme kriterleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının Facebook'ta yaptığı aktiviteler nelerdir?
- Öğretmen adaylarının Facebook'ta paylaşım yapmaya nasıl karar vermektedir?
- Öğretmen adaylarının Facebook'ta son 1 aylık paylaşımlar nelerdir?
- Öğretmen adaylarının Facebook'ta son 1 aylık paylaşımları yapma amaçları nelerdir?
- Öğretmen adaylarının Facebook'ta paylaşım yapma amaçları nelerdir?
- Öğretmen adaylarının Facebook'ta paylaşım yapmama sebepleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının takip ettiği sayfalar ve gruplar nelerdir?
- Öğretmen adaylarının kullandığı diğer sosyal ağlar nelerdir?
- Öğretmen adaylarının kullandığı diğer sosyal ağları kullanma sebepleri nelerdir?

YÖNTEM

Çalışmanın amacı doğrultusunda bu çalışma, üniversite öğrencilerinin Facebook'ta yaptıkları paylaşımlar ve bu paylaşımları yapma sebeplerini ayrıntılı olarak incelemek için nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada nitel çalışma tekniklerinden biri olan durum çalışması deseni uygulanmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışmada yer alan öğretmen adayları kartopu örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda araştırma için uygun iki öğretmen adayı belirlenmiş ve kendilerinin yardımıyla üçüncü bireye erişilmiş ve bu şekilde katılımcıların yardımıyla çalışmanın bütün katılımcıları belirlenmiştir. Çalışmaya gönüllü katılım esas alınmıştır. Sonuç olarak bu çalışmaya farklı bölüm (Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, Yabancı Diller Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Sınıf Eğitimi, Matematik Eğitimi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Fen Bilgisi) ve sınıflarda öğrenim gören 10 kız 11 erkek olmak üzere toplam 21 öğretmen adayı katılmıştır. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik bilgiler

	n
Kadın	10
Erkek	11
Fen Bilgisi	3
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	3
Yabancı Diller Eğitimi	3
Sosyal Bilgiler Eğitimi	3
Sınıf Eğitimi	3
Matematik Eğitimi	3
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	3

Veri Toplama Aracı

Bu çalışma kapsamında veriler iki aşamada toplanmıştır. İlk aşamada Facebook’u aktif olarak kullanan 2 öğrenci belirlenmiş ve onların Facebook kullanımlarına yönelik birebir 35-40 dakika süren yapılandırılmamış görüşme yapılmıştır. Yapılan bu iki görüşmede öğrencilere sosyal paylaşım platformu olan Facebook’u kaç yıldır kullandıkları, Facebook’ta yaptıkları paylaşımlar ve bu paylaşımları yapma amaçlarına yönelik sorular sorulmuştur. Öğrencilerle yapılan bu iki ön görüşmeden elde edilen verilere araştırmacılar tarafından içerik analizi uygulanmıştır. Yapılan analizler doğrultusunda araştırmacılar tarafından toplam 10 sorudan oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme protokolü oluşturulmuştur. Bu protokol nitel araştırmalarda uzman olan 2 kişi ile incelenmiş ve alınan dönütler neticesinde sorular son haline getirilmiştir.

Çalışma kapsamında hazırlanan görüşme formu katılımcıların genel Facebook kullanım süreleri, Facebook platformuna bağlantı şekilleri, bu platformlardaki genel ve son bir ayda yapmış oldukları paylaşımlar ve bu paylaşımları yapma amaçlarına yönelik sorulardan oluşmaktadır. Hazırlanan soruların yanı sıra katılımcıların izinleri doğrultusunda, katılımcılarla birlikte mobil cihazlarından Facebook hesaplarındaki son bir aylık paylaşımları incelenmiş ve katılımcılara Facebook platformunda yapmış oldukları paylaşımları yapmaya nasıl karar verdikleri ve bu paylaşımları yapma amaçları ayrıntılı bir şekilde sorulmuştur. Ayrıca, katılımcılara Facebook kullanımının onlar için bir alışkanlık olup olmadığı, başka sosyal ağ kullanıp kullanmadıkları ve bunun nedenleri de sorularak veriler elde edilmiştir. Görüşmeler yaklaşık olarak 35-45 dakika arasında sürmüş ve öğretmen adaylarının izni alınarak ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Yapılan araştırmada, elde edilen verileri analiz etmek amacıyla nitel araştırma veri analizi yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Kayıt altına alınan veriler transkript edilmiş ve her araştırmacı tarafından veriler tekrar tekrar okunarak uygun kodlar verilmiştir. Daha sonra kodlar incelenerek uygun temalar belirlenmiştir. Her araştırmacının belirlediği kodlar ve temalar karşılaştırılarak aralarındaki uyuma bakılmıştır. Son olarak verilerden elde edilen kodlar ve temalar nitel çalışmada uzman kişiler tarafından incelenmiştir.

BULGULAR

Tablo 2. Katılımcıların Facebook kullanımına ait demografik bilgiler

Facebook Kullanımına Yönelik Genel Durumlar		n
Facebook'a Girmek İçin Kullandıkları Teknolojik Araç	Telefon	20
	Bilgisayar	18
	Tablet	2
Facebook'a Giriş İçin En Çok Kullanılan Teknolojik Araç	Telefon	14
	Bilgisayar	6
	Tablet	0
Facebook'taki Arkadaş Sayısı	201-300	9
	101-200	8
	301-400	2
	401 ve üzeri	1
Facebook'ta Görüşülen Kişiler	Aile bireyleri	18
	Sınıf arkadaşları	18
	İş arkadaşları	4
Nasıl Bir Kullanıcı Olduğuna Dair Kendini Değerlendirme	Aktif	10
	Pasif	6
	Aktif-Pasif	4
Facebook'u Kullanım Süresi	3-5 yıl	9
	5-7 yıl	5
	1-3 yıl	3
	7 ve üzeri	3
Facebook'u Günlük Kullanım Süresi	121-180 dakika arası	6
	180 dakikadan fazla	6
	61-90 dakika arası	5
	91-120 dakika arası	2
	31-90 dakika arası	1
Facebook'ta Kısıtlama Yapma Durumu	Evet	20
Facebook'un Alışkanlık Olması	Evet	14
	Hayır	6

Yapılan bu çalışmada öğretmen adaylarının Facebook'a telefon (n=20), bilgisayar (n=18) ve tablet (n=2) üzerinden bağlandıkları görülmektedir. Öğrencilerin Facebook'a giriş yapmak için en çok kullandıkları araç ise telefondur (n=14). Facebook platformuna giriş yaparken cep telefonlarının en çok tercih edilme sebepleri ise bu araçların her an yanlarında olması ve pratik bir şekilde kullanılabilmesi şeklindedir. Bu bağlamda bir öğrenci görüşünü şu şekilde ifade etmektedir: *"Telefon elimişçin altında olduğu için en çok onunla giriyorum"* (Ö:12). Aynı zamanda öğretmen adaylarının 9 tanesinin 3 ile 5 yıldır Facebook kullanıyor oldukları, büyük çoğunluğunun (n=17) 101 ile 300 arasında arkadaş sayısına sahip oldukları ve Facebook'ta en fazla iletişim kurdukları kişilerin aile bireyleri (n=18) ve sınıf arkadaşları (n=18) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının yarısından fazlası (n=12) Facebook'u günlük 2 saat ve üzerinde kullanırken, sadece yarısının kendini Facebook'u aktif kullanan biri olarak gördüğü ortaya çıkmıştır. Bu durum bazı öğretmen adaylarının günlük birkaç saatlerini Facebook'ta geçirmelerine rağmen kendilerini aktif bir kullanıcı olarak görmediklerini ortaya koymaktadır.

Facebook platformu bireylere yaptıkları paylaşımları kimlerin görebileceğini belirlemeye yönelik kısıtlama yapma imkânı sunmaktadır. Bu bağlamda katılımcıların cevapları analiz edildiğinde çalışmaya katılan tüm öğretmen adaylarının Facebook'ta paylaşımlarını görebilecek kişiler üzerinde zaman zaman kısıtlama yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının neden Facebook'ta

kısıtlamalar yaptıkları incelendiğinde ise çeşitli sebepler göze çarpmaktadır. Facebook'ta arkadaş olarak eklemedikleri kişilere güvenmeme (n=7) ve özel paylaşımların (n=4) arkadaşları bile olsa herkes tarafından görülmesini istememe (n=4) en çok verilen sebeplerdendir. Bu konuda bir katılımcı görüşü "...Benim özelim sonuçta, beni tanımayan bir insan görmesin diye." (Ö:13) şeklindedir.

Bu çalışma kapsamında Facebook'un öğrenciler için alışkanlık haline gelme durumu da irdelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda Facebook'un öğretmen adaylarının yarıdan fazlası (n=14) için bir alışkanlık haline geldiği göze çarpmaktadır. Bu durumun sebepleri arasında arkadaşların/akrabaların ne yaptıklarını merak etme (n=5), arkadaşlar ile iletişim kurma ihtiyacı (n=4), Facebook'un zaman geçirmeyi sağlaması (n=3) ve yaptıklarını paylaşıp beğenilme duygusu (n=2) önemli yer tutmaktadır. Facebook'un kendisi için bir alışkanlık olmadığını belirten (n=6) katılımcılar göre bu durumun sebebi başka sosyal ağların da mevcut olmasıdır. Katılımcılardan Ö:13 bu durumu şu şekilde ifade etmektedir: "*Alışkanlık sayılmaz, Olmasa da olur. Başka uygulamalar da var artık*" (Ö:13).

Tablo 3. Katılımcıların Facebook hesaplarını kullanım sürekliliği

Facebook hesabını kullanım sürekliliği		n
Kapatma Durumu	Evet	13
	Hayır	7
Kapatma Sebepleri	Çalışmaya engel olması	7
Yeniden Açma Sebepleri	Fazla zamana sahip olma	4
	Ders gruplarını takip	2
	İletişim ihtiyacı	2
	Can sıkıntısı	2

Facebook hesaplarını kullanım sürekliliği incelendiğinde (Tablo 3), katılımcıların yarıdan fazlasının (n=13) Facebook hesabını hiç kapatmadığı, fakat bazılarının (n=7) zaman zaman Facebook hesaplarını kapattıkları ve bir süre sonra tekrar açtıkları görülmektedir. Facebook hesabını kapatmanın tek nedeni olarak (n=7) bu platformda geçirilen zamanın öğrencilerin ders çalışmasına engel olması olduğu görülmektedir. Bu konuda örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: "*Sınavlara (YGS'ye) hazırlanırken verdim. 1 yıl kadar*"(Ö:1), "*...ders çalışmaya engel olduğu için ara ara dondurdum*" (Ö:17). Derslerle ilgili Facebook gruplarını takip etme gerekliliği, arkadaşlar ile haberleşme isteği, can sıkıntısı ve Facebook'ta geçirecek fazla zamana sahip olma öğrencilerin kapattıkları Facebook hesaplarını yeniden açmasına sebep olduğu görülmektedir. Bir öğretmen adayı da Facebook hesabını yeniden aktifleştirmenin gerekçesi olarak "*Üniversiteyi kazanınca, yurttan can sıkıntısından geri açtım*" (Ö:14) şeklinde belirtmektedir.

Öğretmen Adayları İçin Facebook Ne İfade Ediyor?

Öğretmen adayları için Facebook'un ne ifade ettiğine yönelik bulgular Facebook'un katılımcılar için iletişim (n=6), bilgiye erişim (n=4), zaman kaybı (n=3), zaman geçirme (n=3) ve merak (n=2) demek olduğunu göstermiştir. Bazı öğretmen adayları Facebook'un vakit geçirmelerini sağlayan (n=3), kendilerini geliştirmeye imkân sunan (n=3), arkadaşları ile iletişim kurmaya yarayan (n=2) ve arkadaşlarının ne yaptığını takip ederek meraklarını gidermelerine olanak sağlayan (n=2) bir yer olarak görmektedir. Bu konuda katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir: "*İyi bir haber kaynağı, arkadaşları görmek için bir yol, iletişim dünyası*" (Ö:18), "*Gerçekçi olmak gerekirse boş vakit değerlendirmeyi sağlıyor. Sınav haftası çok zaman kaybettiriyor*" (Ö:14), "*Haberdar olmak, iletişim*" (Ö:5).

Öğretmen Adaylarının Facebook Kullanım Nedenleri

Bu çalışma kapsamında öğretmen adaylarının Facebook kullanım nedenleri de ayrıntılı bir şekilde irdelenmiştir. Toplanan verilerin incelenmesiyle, öğretmen adaylarının Facebook kullanım durumlarını belirleyen üç ana neden göze çarpmaktadır. Bu nedenler sosyal çevreye uyum sağlama (n=14) arkadaşlar/akrabalar ile iletişim kurma (n=11) ve zaman geçirmedir (n=4). Katılımcıların özellikle Facebook'u yaygın olması ve kendi arkadaş çevrelerinde popüler olması sebebiyle onlara uyum sağlamak amacıyla kullandıkları belirlenmiştir. Bu konuda bazı katılımcılar "Popüler olduğum için açtım" (Ö:11), "Arkadaş çevresi kullandığı için açmıştım" (Ö:12) şeklinde görüş bildirmiştir. Facebook'un nasıl bir şey olduğunu merak etme (n=4) sonucunda açılan hesaplarda mevcuttur. Bir öğrenci bu durumu "Herkes açıyordu ben de merak ettim nasıl bir şey olduğunu. İlk öyle açtım" belirtmiştir.

Öğretmen Adaylarının Facebook'ta Arkadaş Ekleme Kriterleri

Öğretmen adaylarının Facebook'ta arkadaş eklerken ya da arkadaşlık isteklerini kabul ederken dikkat ettikleri bazı kriterlerin mevcut olduğu da görülmektedir. Bu kriterler: ekleyecekleri kişiyi tanıyor olma (n=5), sayfasında güzel paylaşım yapıyor olması (n=3) ve sevdiği kişiler olması (n=2) şeklinde belirlenmiştir.

Öğretmen Adaylarının Facebook'ta Yaptığı Aktiviteler

Öğretmen adaylarının Facebook platformunda yaptıkları aktiviteler incelendiğinde katılımcıların genel olarak beş ana aktivite yaptıkları belirlenmiştir. Bu aktiviteler, bilgi paylaşımı (n=10), iletişim kurma (n=9), zaman geçirme (n=6), arkadaşlarının yaptıkları aktiviteleri takip etme (n=4) ve duygu paylaşımı (n=1) şeklindedir. Katılımcılar Facebook'a giriş yaptıklarında Facebook'ta yapılan paylaşımlara yorumlar yazdıklarını (n=11), arkadaşlarının sayfalarına bakarak onların neler yaptıklarından haberdar olduklarını (n=5), haber gruplarına girerek haberleri okuduklarını (n=5), durum güncellemesi yaparak duygu ve düşüncelerini arkadaşlarına aktardıklarını (n=5) ve komik videolar izlediklerini (n=2) belirtmişlerdir. Bu konuda bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir: "Gazete ve haber kanallarının sayfalarına bakıyorum. Arkadaşlara dair paylaşımlara bakıyorum" (Ö:16), "Arkadaşlarıma mesaj atıyorum, sohbet ediyorum" (Ö:20).

Öğretmen Adaylarının Facebook'ta Paylaşım Yapmaya Karar Vermeleri

Öğretmen adayları bir paylaşım hoşlarına gittiği (n=16), ruh hallerini yansıttığı (n=8), bilgi içerdiği (n=6), zaman geçirmelerine (n=3) ve arkadaşlarına tavsiyede bulunmalarına imkan verdiği için (n=2) Facebook'ta paylaşım yapmaktadırlar. Katılımcılar, sıkıldıkları zaman bir paylaşım yaparak zaman geçirdiklerini (n=2), etkilendikleri paylaşımları kendi hesaplarında paylaşarak arkadaşlarının görmesini sağladıklarını (n=2) bazen ise sadece anlık duygularından dolayı paylaşım yaptıklarını (n=3) belirtmektedirler. Bu konuda bir öğretmen adayı; "Genelde o anlık duygulardan dolayı, o an beğendiğim şeyler olduğum için yaparım. Fotoğrafları da sıkıldığım için paylaşıyorum" (Ö:6) şeklinde görüş bildirmiştir. Bununla birlikte katılımcıların son bir ay içerisinde yapmış oldukları paylaşımlar Tablo 3 de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen adayların son 1 aylık paylaşımları

1 Aylık Paylaşımlar	n
Video	39
Durum güncellemesi	29
Genel kültür	24
Resim	21
Etiketleme	17
Arkadaşlarla fotoğraf	15
Yer bildirim	15

Fotoğraf (Özçekim)	13
Arkadaş ekleme	13
Profil fotoğrafı	12
Kapak fotoğrafı	11
Özlu söz	9
Oyun sonuçları	9
Haber	7
Bölümüyle ilgili	5
Etiketleme	5
Karikatür	2
Anket sonuçları	1
Aile bireyleri	1
Toplam	248

Öğretmen adaylarının son 1 ay içerisinde yaptıkları Facebook paylaşımları incelendiğinde (Tablo 3) en fazla video (n=39), durum güncellemesi (n=29), genel kültür bilgisi(n=24), resim(n=21), arkadaşları tarafından etiketlendikleri paylaşımlar (n=17), arkadaşlarıyla olan fotoğraflar (n=15) ve yer bildirimini yapma (n=15) gibi paylaşımları yaptıkları görülmektedir. Buna karşın, öğretmen adaylarının son bir ay içerisinde en az aile bireylerinin yer aldığı fotoğrafları (n=1), anket sonuçlarını (n=1), karikatürleri (n=2), arkadaşını etiketledikleri paylaşımları (n=5) ve bölümü ile ilgili bilgileri (n=5) paylaştıkları görülmektedir.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının son 1 aylık paylaşımları yapma amaçları

Paylaşımlar	Sebepler
Video/Müzik	Tavsiyede bulunma Farkındalık yaratma Anı olması Ülke tanıtımı
Özlu söz	Kendini ifade etme Etkileyici bulma
Karikatür	Hoşuna gitmesi
Anket sonuçları	Kampanya olması
Bölüm bilgisi	Arkadaşlarını haberdar etme
Etiketlenme	Arkadaşları ile anı olması
Durum güncellemesi	Kendini ifade etme Etkileyici bulma
Yer bildirimini	Tavsiyede bulunma Arkadaşlarını haberdar etme
Kapak fotoğrafı / Profil fotoğrafı	Ruh halini yansıtmaya Yaşamı hakkında bilgi verme Sosyal mesaj verme Profilin güzel görünmesi
Genel kültür bilgileri	Arkadaşların haberi olması Sosyal farkındalık

Öğretmen adaylarının son 1 aylık sürede yapmış oldukları paylaşımların nedenleri incelendiğinde çeşitli sebepler görülmektedir. Tablo 5'te de görüldüğü gibi öğretmen adayları video ve müzik paylaşımlarını arkadaşlarına tavsiyede bulunma, farkındalık yaratma ve kendileri için anısı olduğu için paylaştıklarını belirtmektedirler. Bu konuda bir katılımcı görüşünü "*Şarkı ile ilgili önceden*

yaşadığım anı olursa paylaşırım” (Ö:3) şeklinde ifade etmektedir. Öğretmen adayları özlü sözleri ve durum güncellemelerini kendilerini ifade etme ve etkileyici buldukları için paylaştıkları görülmektedir. Facebook’ta yer bildiri yapan öğretmen adayları bu paylaşımları gittikleri yerleri arkadaşlarının görmesi ve o mekân ile ilgili tavsiyelerde bulunmak amacıyla yapmaktadırlar. Bu konuda bir katılımcı görüşünü *“Arkadaşların gittiğim yerleri görsün istiyorum. Onlarda giderler belki” (Ö:15)* şeklinde ifade etmektedir. Kapak fotoğrafı ve profil fotoğrafını değiştirme nedenleri arasında ise değiştirdiği fotoğraf ile ruh halini arkadaşlarına yansıtma, yaşamları hakkında bilgi verme, sosyal mesaj içeren fotoğraflar sayesinde sosyal bir farkındalık yaratma ve profilin güzel görünmesi yer almaktadır. Bir katılımcı bu durumu *“İnsanlar benim değiştiğimi görsünler diye fotoğraf paylaşıyorum” (Ö:9)* şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmen Adaylarının Facebook’ta Paylaşım Yapma Amaçları

Öğretmen adayları Facebook’ta yaptıkları paylaşımları içinde buldukları ruh halini arkadaşlarına yansıtma (n=13), sosyal mesaj verme (n=7), hoşlarına giden şeyleri arkadaşlarının da görmesi (n=7) ve zaman geçirme (n=6) amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Bir katılımcı, hoşuna giden ve arkadaşlarını bilgilendirmeye yönelik paylaşımlar yaptığını şöyle belirtmektedir: *“Fotoğrafi hoşuma gittiği için değiştiriyorum. Güncel bilgi vb. şeyleri arkadaşlara haberdar etme amaçlı paylaşıyorum” (Ö:11)*.

Öğretmen Adaylarının Facebook Paylaşımı Yapmama Sebepleri

Her ne kadar Facebook’ta paylaşım yapan öğrenciler olmasa da Facebook kullandığı halde paylaşım yapmaktan kaçınan katılımcıların da mevcut olduğu belirlenmiştir. Zevk almama (n=7), paylaşım yapmayı sıradan görme (n=5) ve kendini özellerinin olması (n=2) öğretmen adaylarının Facebook’ta paylaşım yapmaktan kaçınma sebepleri arasında yer almaktadır. Facebook’ta bir şey paylaşmaktan zevk almamaları, bazı paylaşımların kendi özellikleri olduğu (fotoğraf gibi) ve bunu arkadaşlarının bile görmemesi gerektiğini düşünmeleri ve artık Facebook kullanımının sıradan bir hale gelmesi katılımcıları paylaşım yapmaktan uzak tutmaktadır. Bu konuda bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir: *“Facebook sıradanlaştı, bu yüzden artık eskisi kadar paylaşım yapmıyorum” (Ö:7)*. *“Kendimle ilgili şeyleri paylaşmam. O benim özelim gibi geliyor. Çok fazlasını görmelerini istemiyorum” (Ö:9)*.

Öğretmen Adaylarının Takip Ettiği Sayfalar ve Gruplar

Çalışma kapsamında öğretmen adaylarının Facebook üzerinde takip ettiği sayfalar ve grupların neler olduğu da incelenmiştir. Katılımcılar Facebook’ta eğlence (n=15), dersleriyle ilgili sayfalar (öğretmenlik sayfası, ders grubu, sınıf grubu) (n=11), genel kültür (KPSS, bilim ve teknoloji) (n=10), spor (n=6) ve haber (n=5) sayfalarını takip etmektedirler.

Öğretmen Adaylarının Diğer Sosyal Ağları Kullanma Durumları ve Sebepleri

Tablo 6. Kullanılan diğer sosyal ağlar

Sosyal Ağlar	n
Twitter	12
Instagram	12
whatsApp	9
Youtube	3
Swarm	2
<i>Toplam</i>	<i>38</i>

Öğretmen adaylarının Facebook dışında kullandıkları sosyal ağların neler olduğu ve kullanım sebepleri incelenmiştir. Katılımcıların Facebook dışında kullandığı sosyal ağlar en fazla twitter (n=12) ve instagramdır (n=12). Bu sosyal ağları sırasıyla WhatsApp (n=9), Youtube (n=3), Swarm (n=2) takip etmektedir. Öğretmen adayları diğer sosyal ağları kendini özgür hissetme (n=5), eğlence (n=4), merak (n=3) ve sosyal çevreye uyum sağlama (n=3) gibi sebeplerden dolayı kullandıklarını belirtmektedirler. Bazı katılımcılar instagramı diğer sosyal ağlardan daha özel ve eğlenceli gördükleri (n=4), ailelerinin bu ağda hesapları olmadığı için kendilerini özgür hissettikleri (n=4) ve fotoğraf paylaşabildikleri (n=2) için kullandıklarını belirtmişlerdir. Bir katılımcı ise twitter'ı kullandığını ve bunun sebebinin bu uygulamanın arkadaşları arasında popüler olması olduğunu belirtmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma öğretmen adaylarının Facebook kullanım durumlarını, paylaşımlarının ve bu paylaşımlarının nedenlerini irdelemek için yapılmıştır. Bu amaçla kartopu örneklem yöntemiyle çeşitli bölüm ve sınıflarda okuyan ve Facebook'u aktif ve yoğun olarak kullanan 21 öğretmen adayı seçilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşmelerle veriler toplanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde katılımcıların Facebook kullanım durumları, neler paylaştıkları ve paylaşım nedenlerine ilişkin bir sonuca ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan birisi öğretmen adaylarının Facebook'a en çok telefonlarından bağlandıkları sonucudur. Bu bulgu TÜİK (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırma ile paralellik göstermektedir. TÜİK (2016)' e göre Türkiye'de interneti en fazla 16-24 yaş grubundaki kişiler kullanmakta ve ve interneti de en fazla sosyal ağlara bağlanmak için kullanmaktadırlar. Bu çalışmada da telefonlarının hep yanında olması ve internete telefonları ile bağlanabilmeleri katılımcıların Facebook' a bağlanmak için bu teknolojik araçları diğerlerine göre daha çok tercih etmelerine sebep olmuştur.

Bu çalışmada ayrıca öğretmen adaylarının güvenliğe önem verdikleri ve paylaşımlarını görebilecek kişileri kendileri belirledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle Facebook'ta arkadaş olarak eklemedikleri kişilere güvenmeme ve özel paylaşımların arkadaşları bile olsa herkes tarafından görülmesini istememe bu durumda etkin olmaktadır. Benzer şekilde aynı kaygılardan katılımcıların Facebook'ta arkadaş eklerken veya arkadaş isteklerini kabul ederken bazı kriterler belirledikleri görülmektedir. Bu kriterler: ekleyecekleri kişiyi tanıyor olma, sayfasında güzel paylaşım yapıyor olması ve sevdiği kişiler olması şeklinde belirlenmiştir. Benzer şekilde Lampe vd. (2008) yapmış oldukları çalışmada üniversite öğrencilerinin Facebook sosyal ağını çevrim dışı hayatta tanıyor oldukları (yurt arkadaşı, sınıf arkadaşı, akraba vb.) kişiler ile var olan iletişimlerini güçlendirmek amacıyla kullandıklarını belirlemiştir. Ayrıca bu durum Köseoğlu'nun (2012) yapmış olduğu çalışma sonuçları ile de benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların Facebook'u uzun süredir kullandıkları, yarıdan fazlasının kendilerini aktif kullanıcı olarak gördükleri ve Facebook kullanımının onlarda alışkanlık haline geldiği belirlenmiştir. Özellikle arkadaşların ya da akrabaların ne yaptıklarını merak etme, arkadaşlar ile iletişim kurma ihtiyacı, Facebook'un zaman geçirmeyi sağlaması ve yaptıklarını paylaşıp beğenilme duygusu Facebook'un alışkanlık haline gelmesinde önemli yer tuttuğu görülmektedir. Ayrıca bazı katılımcıların ders çalışmalarına engel olduğu için zaman zaman Facebook hesaplarını kapattıkları fakat derslerle ilgili Facebook gruplarını takip etme gerekliliği, arkadaşlar ile haberleşme isteği, can sıkıntısı ve Facebook'ta geçirecek fazla zamana sahip olma sebepleriyle bir süre sonra tekrar açtıkları belirlenmiştir.

Bu çalışmadaki öğretmen adayları için Facebook iletişim, bilgiye erişim, zaman kaybı, zaman geçirme ve merak giderme anlamına gelmektedir. Bazı öğretmen adayları Facebook'un vakit geçirmelerini sağlayan kendilerini geliştirmeye imkân sunan arkadaşları ile iletişim kurmaya yarayan ve arkadaşlarının ne yaptığını takip ederek meraklarını gidermelerine olanak sağlayan bir yer olarak gördüğü ortaya çıkmıştır.

Öğretmen adaylarının Facebook'u kullanım sebepleri incelendiğinde ise -sosyal çevreye uyum sağlama, arkadaşlar/akrabalar ile iletişim kurma ve zaman geçirme gibi etmenlerin Facebook kullanımında etkili olduğu göze çarpmaktadır. Bu bulgular alanyazındaki bulgularla benzerlik göstermektedir. Örneğin; Sheldon (2008) üniversite öğrencilerinin Facebook'u iletişim kurma, zaman geçirme, arkadaş edinme ve eğlenmek için kullandıklarını bulmuştur. Bir başka çalışmada Polat (2017) sosyal medya araçlarının iletişim, diğer bireyler tarafından beğenilme, onay görme, takdir edilme veya diğer bireylerin hayatlarını daha yakından takip etme amacıyla kullanıldığını belirlemiştir. Alhabash vd. (2014) bireylerin Facebook'u en fazla bilgi paylaşımı, duygularını ifade etme ve kendisi ile ilgili bir şeyler paylaşma amacıyla kullandıkları, Giannakos, vd. (2013) Facebook'un en fazla boş zaman değerlendirme, sosyal çevre oluşturma ve sosyal medyada gezinti yapmak amacıyla kullanıldığını belirtmiştir. Bu çalışmada da katılımcıların Facebook'un yaygın bir şekilde kullanılması sebebiyle arkadaşlarıyla uyum sağlama ve onlarla ve akrabalarıyla onların günlük hayatlarını takip ederek daha rahat bir şekilde iletişimde bulunma ve zaman geçirme istekleri neticesinde Facebook kullandıkları görülmektedir.

Öğretmen adaylarının Facebook'ta genel olarak bilgi paylaştıkları, iletişim kurdukları, zaman geçirdikleri, arkadaşlarının yaptıkları aktiviteleri takip ettikleri ve duygularını paylaştıkları görülmektedir. Katılımcılar yapılan paylaşımlara yorum yaparak, arkadaşlarının sayfalarında bakarak neler yaptıkları hakkında bilgi edinerek, haber sayfalarına girip haber okuyarak, durum güncellemesi yaparak duygu ve düşüncelerini paylaşarak, komik videolar izleyerek Facebook'ta zaman geçirmektedirler. Bu çalışmada elde edilen sonuçlara benzer sonuçlar TÜİK (2016) raporunda da belirtilmektedir. Raporda bireylerin sosyal medyada kişisel hesap oluşturma, mesaj gönderme, arkadaş ekleme, fotoğraf paylaşımı ve içerik paylaşımı yapma gibi aktiviteler yaptığı görülmektedir (TÜİK, 2016). Burke, Marlow ve Lento (2010) çalışmalarında bireylerin Facebook'u yalnızlıklarını azaltmak ve sosyal bir ortama ait olmak amacıyla kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Bireyler eğer arkadaşlarının hesaplarını kontrol eder, arkadaşlarının duvarında bilgiler paylaşır, arkadaşlarına mesaj atar, kendi hesaplarında durum güncellemesi veya fotoğraf paylaşımı yaparlarsa kendilerini bir sosyal ortama ait hissettiklerini ve yalnızlıklarının azaldığını belirtmişlerdir (Burke, Marlow ve Lento, 2010). Yine Nadkarni ve Hofman (2011) yapmış oldukları çalışmada bireylerin Facebook kullanımlarının aidiyet duygusu ve kendini tanıtmak üzere iki temel sebebi olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmada da öğretmen adaylarının arkadaşlarının sayfalarını takip ederek, bilgi ve duygularını paylaşarak arkadaşlarıyla iletişimlerini devam ettirdikleri görülmektedir.

Öğretmen adaylarının paylaşım yapma sebeplerinin incelenmesi sonucunda öğretmen adayları bir paylaşımın hoşlarına gitmesi, ruh hallerini yansıtmaya, bilgi içermesi, arkadaşlarına tavsiyede bulunma ve zaman geçirme isteğiyle Facebook'ta paylaşım yapmaya karar verdikleri görülmektedir. Ayrıca öğretmen adayları Facebook'ta yaptıkları paylaşımları içinde buldukları ruh halini arkadaşlarına yansıtmak, sosyal mesaj verme, hoşlarına giden şeyleri arkadaşlarının da görmesi ve zaman geçirme amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Masur, Reinecke, Ziegele ve Quiring (2014) günlük yaşamlarında düşük içsel doyum yaşayan bireylerin bu duygusunu sosyal ağlar aracılığıyla karşılama yoluna gidebileceğini, Gangadharbatla (2008) ise aidiyet ihtiyacının sosyal ağ kullanımı ile ilişkisini belirtmiştir.

Bir başka çalışmada da Nadkarni ve Hofmann (2012) aidiyet ihtiyacının facebook kullanımını belirleyen temel sosyal ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Arabacıoğlu ve Çakır (2017) ise merak duygusunun Facebook kullanımı için ilişkili bir aracı olduğunu belirtmiştir. Son olarak paylaşım yapmaktan zevk almama, paylaşım yapmayı sıradan görme ve paylaşımın kendi özeliyle alakalı olması bazı öğretmen adaylarının Facebook'ta paylaşım yapmaktan kaçınmasına sebebiyet verdiği görülmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere duygular ve psikolojik etmenler sosyal ağlarda paylaşım yapma ve yapmama durumuna etki edebilmektedir.

Bu çalışmada katılımcılar Facebook'ta eğlence, dersleriyle ilgili sayfalar (öğretmenlik sayfası, ders grubu, sınıf grubu) genel kültür (KPSS, bilim ve teknoloji), spor ve haber sayfalarını takip ettikleri belirlenmiştir. Çalışma kapsamında öğretmen adaylarının Facebook'un yanı sıra hangi

sosyal medya araçlarını kullandıkları da incelenmiş ve katılımcıların Facebook dışında en fazla twitter ve instagramı kullandıkları görülmüştür. Bu sosyal ağları sırasıyla WhatsApp, Youtube, Swarm takip etmektedir. Bu bulgular öğretmen adaylarının dünyadaki akranlarıyla benzer sosyal ağları tercih ettiklerini göstermektedir. Statista (2017) aktif olarak en çok kullanılan sosyal ağları Facebook, Youtube, WhatsApp olarak belirlemiştir. Cheung, Chiu ve Lee (2011) Facebook'un en çok kullanılan sosyal ağ olması ve bu platformda diğer kişilerle iletişim kurma imkânının diğer sosyal ağlardan daha fazla olması sebebiyle bireyler tarafından en çok tercih edilen sosyal medya aracı olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışmada da öğretmen adaylarının benzer sebepler neticesinde Facebook'u tercih ettiği görülmektedir. Buna ek olarak öğretmen adayları diğer sosyal ağları kendini özgür hissetme, eğlence, merak ve sosyal çevreye uyum sağlama gibi sebeplerden dolayı kullandıklarını belirtmektedirler. Bazı katılımcılar instagramı diğer sosyal ağlardan daha özel ve eğlenceli gördükleri, ailelerinin bu ağda hesapları olmadığı için kendilerini özgür hissettikleri ve fotoğraf paylaşabildikleri için kullandıklarını belirtmişlerdir.

Çalışma katılımcı sayısı, katılımcıların profili gibi yönlerden dolayı sınırlılıkları bulunmaktadır. Çalışmada yer alan katılımcıların yaş grupları 18 ile 24 arasında değişmekte ancak Facebook sadece bu yaş aralığında olan bireyler tarafından kullanılmamaktadır. Dolayısıyla çalışma sonuçlarını tüm kullanıcılara genellemek olanaksızdır. Bir diğer sınırlılık ise çalışma kapsamında yalnızca Facebook sosyal ağında paylaşım yapma durumu ele alınmış bireyler arasında yaygın kullanımına sahip diğer sosyal ağlarda (Instagram, Twitter vb.) yapılan paylaşımlar dikkate alınmamıştır.

- Daha geniş yaş aralığında yer alan katılımcılarla çalışmak elde edilecek sonuçların daha çok bireye genellenebilir sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir.
- Çalışma diğer fakülte öğrencileri ile yapılarak fakülteler ve eğitim görülen bölümlere göre öğrencilerin Facebook sosyal ağ kullanım amacı ve paylaşım amaçları belirlenebilir.
- Benzer şekilde farklı üniversitelerde eğitim gören öğrenciler arasında bir karşılaştırma yapılarak gruplar arası anlamlı fark olup olmadığı incelenebilir.
- Facebook ile birlikte gençler tarafından yaygın kullanıma sahip olan diğer sosyal ağlara yönelik çalışmalar yapılarak sosyal ağların kullanım durumlarına ilişkin karşılaştırma yapılabilir.

Nomofobik davranışlarının oluşmasında en temel unsur olan sosyal ağ kullanımlarının genç ve yetişkinler arasında sağlıklı bir şekilde kullanılabilmesi için gerekli bilgilendirmelerin yapılması hem yaygın hem de örgün öğretim kurumları tarafından gerçekleştirilmesi önemlidir. Bu nedenle, bu çalışmanın alandaki araştırmacılara, öğrencilere ve alan yazında konu ile ilgilenen diğer bireylere yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Alhabash, S., Chiang, Y. & Huang, K. (2014). MAM & U&G in Taiwan: Differences in the uses and gratifications of Facebook as a function of motivational reactivity. *Computers in Human Behavior*, 35, 423–430.
- Arabacıoğlu, T., ve Çakır, Ö.(2017) Öğretmen Adaylarının Facebook Kullanımının Modellenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 320-340.
- Burke, M., Marlow, C., & Lento, T. (2010). “Social network activity and social well-being.”, *Postgraduate Medical Journal*, 85,455–459.
- Cheung, C. M. K., Chiu, P-Y., & Lee. M. K. O. (2011). “Online social networks: Why do students use Facebook?”, *Computers in Human Behavior*, 4, 1337-1343.
- Gezgin, D. M., Şahin, Y. L., & Yıldırım, S. (2017). “Sosyal Ağ Kullanıcılarının Nomofobi Düzeylerinin Çeşitli Faktörler Açısından İncelenmesi”. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7 (1).

- Gangadharbatla, H. (2008). Facebook Me. *Journal of Interactive Advertising*, 8(2), 5–15.
- Giannakos, M. N., Chorianopoulos, K., Giotopoulos, K. & Vlamos, P. (2013). Using Facebook out of habit. *Behaviour & Information Technology*, 32, 594–602.
- Kaplan-Akıllı, G., & Gezgin, D. M. (2016). “Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri ile Farklı Davranış Örüntülerinin Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 51-69.
- Köseoğlu, Ö. T. (2012). “Sosyal ağ Sitesi Kullanıcılarının Motivasyonları: Facebook Üzerine Bir Araştırma”. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(2), 58-81.
- Lampe, C., Ellison., N. B. & Steinfield C. (2008). Changes in Use and Perception of Facebook, CSCW'08, Kasım 8-12, 2008, San Diego, California, USA, 721-730.
- Masur, P. K., Reinecke, L., Ziegele, M., & Quiring, O. (2014). Computers in Human Behavior The interplay of intrinsic need satisfaction and Facebook specific motives in explaining addictive behavior on Facebook. *Computers in Human Behavior*, 39, 376–386.
- Nadkarni, A., & Hofmann, S. G. (2011). “Why do people use Facebook?”, *Personality and Individual Differences*, 52, 243-249.
- Pavithra, M. B., Madhukumar, S. & Mahadeva Murthy, T. S. (2015). “A Study on Nomophobia-Mobile Phone Dependence, Among Students of a Medical College in Bangalore”. *National Journal of Community Medicine*, 6 (3), 340- 344.
- Polat, R. (2017). “Dijital Hastalık Olarak Nomofobi”. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 1 (2), 164-182.
- Satista. (2017). “Most Famous Social Network Sites 2017, By Active Users”. 25.10.2017 tarihinde <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/> adresinden alınmıştır.
- Sheldon, P. (2008). “The Relationship Between Unwillingness-to-Communicate and Students’ Facebook Use”. *Journal of Media Psychology Theories Methods and Applications*, 20 (2), 67-75.
- Tosun, L. P. (2012). Motives for Facebook use and expressing “true self” on the Internet. *Computers in Human Behavior*, 28, 1510–1517.
- TÜİK. (2016). “Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması”. 17.10.2017 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779> adresinden alınmıştır.

Extended English Abstract

Smartphone usage is getting more and more common among individuals, especially young ones. In general, it can be stated that it is seen that these technologies are mostly used by young individuals. One of these technological tools is a smartphone. Within the smartphone usage, young people especially use these tools for communication, messaging, shopping and social media platforms. As a result of using smartphones for long hours, it seems that individuals are not able to separate from the smartphone. This situation is stated in literature as Nomophobia. Nomophobia is defined as a feeling of stress when separated from the smartphone, anxiety about not being able to connect to the Internet and want to always contact with social platforms. Behaviors such as connecting to social networks, avoiding to be away from these networks and controlling always other individuals’ sharing on social media can be defined as nomophobic behaviors. It can be stated that individuals feel under stress and show nomophobic behaviors when they do not have contact to social media platforms. Within the over usage of social media platforms, it is aimed to investigate why teacher candidates are linked to social media and what kind of things they share on Facebook. Facebook can be seen as one of the most preferred social networks. In other words, purpose of this current study is determining Facebook usage of teacher candidates and reasons of posting on Facebook.

When the relevant field is examined in the literature, it is seen that similar studies to this current study are generally conducted as quantitative studies which indicate the situation in which the questionnaire method is used in general. This qualitative study is designed to examine in detail why university students cannot stay away from mobile devices. For this purpose, 2 students who actively use Facebook were identified and an unstructured interview was held for 35 and 40 minutes with each of them to investigate Facebook usage. In the interviews, they have been informed about how many years they have used Facebook. After a general analysis of the data obtained from these interviews, a semi-structured interview protocol which is consisted of 10 questions is developed. These questions are consisted of Facebook usage cases, general reasons of posting on Facebook and reasons of sharing on this platform in last month. Within the obtaining data, 21 students who study in different departments and classes in Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Education are participated in this current study. In addition to the semi structured questions, participants were asked to if possible to control their post on Facebook platform in last month. In detail, how they decided to share these posts on Facebook and what kind of things share on there. In addition, researchers ask to participants if the Facebook usage is habit for them, whether they use other social networks and why they are using it.

As a result of the data analysis, it was determined that participants generally use Facebook for four main reasons. One of the main reasons of Facebook usage can be stated as being of Facebook among young people. Another reason is that people can easily find their old friends on the Facebook platform. So that, Facebook usage can brings an opportunity to people to be in contact with their friends and family members. Sometimes, people can close their Facebook accounts. According to data analysis, some prospective teachers have turned off their Facebook accounts because of several reasons. One of these reasons can be started as spending long hours in a day which has negative effects on students' studies. However, they sometimes reopened their Facebook accounts to communicate with their classmates and be aware of news about the courses they have taken. Participants are seemed to use Facebook for several reasons such as sharing information and funny videos, following family member and friends and making comments on friends' posts. Furthermore, participants stated that they use Facebook to expressing their moods to others and giving social messages. Although, participants state they post something on their Facebook accounts, sometimes they avoid posting on it. It is found that participants sometimes avoid sharing their photos. The reasons of this can be seen that they don't want all people can see their photos and they do not have fun to share photos. Furthermore, participants state that they sometimes make limitations on posting. Reason of this can be determined as not wanting all family members and friends can see their posts. This study is conducted as qualitative study and only 21 students participated in. This situation can be seen as a limitation of the study. It is suggested that this study can be conducted again with different participants who study in different universities.